

ЗАКЛЮЧЕНИЯ ОТ СЕМИНАРА ПО ДЕЙНОСТ 1.3.: “Правното положение на магистратите в Република България: Начини за неговото подобряване”

а) Заключение - компонент 2: Общи принципи и механизми за реализирането на дисциплинарната отговорност на магистратите

Мария Луиза Мартин Моралес, 28 октомври 2005

Всички експерти от България взеха дейно участие в семинара и счетоха, че подходът и стратегията, закрепени в рамковия документ, са напълно подходящи за постигането на необходимата реформа в съдебната система. Те одобриха извършената по рамковия документ работа и пожелаха успешен процес.

Техните предложения обогатиха направените заключения по рамковия документ. Участието им може да бъде изложено накратко по следния начин:

КАТАЛОГ НА ПРОБЛЕМИТЕ И ПРЕДЛАГАНИ РЕШЕНИЯ.

1.1 В СЪДЕБНАТА ВЛАСТ СА ВКЛЮЧЕНИ СЪДИИ, ПРОКУРОРИ И СЛЕДОВАТЕЛИ.

Българските експерти не бяха съгласни с премахването на Следствената служба. Те считат, че разследването на престъпленията и наказателното преследване трябва да бъдат осъществявани в рамките на съдебната система, а не на изпълнителната власт. Според тях е по-подходящо следователите да бъдат прехвърлени към прокуратурата. Българските експерти смятат, че отделянето на следователите от съдебната система ще доведе до загуба на много добре обучени професионалисти.

1.2 НАРУШАВАНЕ НА ПРИНЦИПА НА НЕЗАВИСИМОСТТА

PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04

Българските експерти изразиха съгласие по отношение на поставените проблеми и предложените решения в рамковия документ: в българското законодателство трябва да бъде дадено легално определение на посочения принцип, като се направи разлика между вътрешна и външна независимост; трябва да бъде създадена специална процедура, която да защитава принципа на независимостта срещу нарушения, напр. процедура, според която съдиите могат да реагират при опит за оказване на натиск; оказването на натиск върху магистратите в нарушение на посочения по-горе принцип трябва да бъде криминализирано.

Българските съдии считат, че е от изключително голямо значение не само да бъде дадено легално определение на принципа на независимостта, но и да бъдат създадени законови гаранции за неговото спазване.

Те също така подчертават, че трябва да бъдат предприети допълнителни гаранции за опазването на принципа на независимостта:

- a. Само магистратите трябва да могат да заемат поста административен ръководител, а не и лица с други професии (чл. 125б и 127 от Закона за съдебната власт).
- b. Въвеждане на дисциплинарна отговорност за административните ръководители в случай на неразглеждане молбите за повишение (чл. 30.6 Закон за съдебната власт).
- c. Повишаване престижа на съдиите чрез предприемане на действия срещу държавни органи, които публично обвиняват даден съдия в пристрастност по дело, по което работи. ВСС (Висшият съдебен съвет) трябва да се заеме с тази задача, успоредно с действията от страна на прокуратурата (с изключение на медиите, когато изразяват мнение, че дадено лице трябва да бъде признато за виновно или невиновно по определено дело, защото тази ситуация би засегнала основния принцип за свободата на словото).

За осигуряването на по-добра материална база, съоръжения и оборудване трябва да се предвиди съответен бюджет. Според българската Конституция съдебната власт има самостоятелен бюджет. Въпреки това, на практика нещата не стоят по този начин, защото например за поддръжката на сградите и оборудването съдиите и другите магистрати са в голяма степен зависими от решенията на министъра на правосъдието.

1.3 НАРУШЕНИЯ НА ПРИНЦИПА ЗА НЕСМЕНЯЕМОСТ.

PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04

Българските експерти не изразиха несъгласие с промените в българската Конституция, в която се гарантира статут на несменяемост след навършване на 5-годишен стаж на една и съща длъжност. Това е така, защото те считат, че това е гаранция за наличието на компетентни и добре обучени магистрати.

Независимо от това, те също така предложиха възможността за евентуално коригиране на това положение в две насоки:

1. Намаляване продължителността на срока за придобиване на несменяемост от 5 на 3 години;
2. Придобиване статут на несменяемост след първите две години, в момента, в който съдията започне да работи не като част от съдебен състав с други съдии, а като самостоятелен съдия, който сам издава решения.
3. В случай, че възможността за пряко назначаване остане, трябва да бъдат установени специални изисквания.

1.4 НАРУШЕНИЯ НА ПРИНЦИПА НА БЕЗПРИСТРАСТНОСТТА

Според българското законодателство разликата между самоотвод и отвод е следната:

1. Самоотводът трябва да бъде осъществен служебно (*ex officio*) от съдията, който работи по определено дело, като той/тя се откаже от делото, понеже смята, че ще е пристрастен/на.
2. Отводът се осъществява по молба на заинтересованата страна, но решението се взема от същия орган, за който някоя от страните по делото смята, че е пристрастен. Ако например съдията отхвърли молбата за отвод, разглеждането на делото ще продължи, а страните могат да обжалват решението едва заедно с окончателното решение по делото.

Беше обсъждана вероятността използването на тази система да изопачи принципа на безпристрастността: съдията, чийто отвод се иска, ще взема сам решение за това, вместо да спре хода на делото и да отнесе процедурата по решаването на този въпрос до по-горна инстанция.

По тази причина има голяма вероятност процедурата да приключи с произнасянето на несправедливо решение или поне така да смята засегнатата страна.

**PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04**

Тогата тя ще обжалва решението на това основание, като също така обжалва и други въпроси по съществото на делото. Ако въззивната инстанция сметне, че обжалването е основателно, тя ще отмени несправедливото решение и ще върне делото за повторно разглеждане от друг съдебен състав на първоинстанционния съд и всичките процедурни действия ще се извършват отново. Тази система не изглежда нито оправдана, нито процесуално икономична.

Това са част от аргументите в полза на създаването на специална процедура за отвод – спиране хода на делото и препращане молбата за отвод на горната инстанция, която ще трябва да вземе бързо и ефикасно решение, за да бъдат избегнати евентуални злоупотреби от страните, които искат да се възползват от тази процедура, за да забавят хода на делото. Могат да бъдат предвидени и санкции за злоупотребите.

1.5 НАРУШЕНИЯ НА ПРИНЦИПА НА ЕДИНСТВО

Според българските експерти тази точка трябва да бъде преосмислена, тъй като съдебната власт в България е единна, функционира на територията на цялата страна и всъщност не съществуват териториални проблеми.

Българските експерти считат, че гаранциите за спазването на този принцип са залегнали по един добър начин в българската Конституция: чрез забраната за съществуването на извънредни съдилища/трибунали.

1.6 НАРУШЕНИЯ НА ПРИНЦИПА ЗА НОСЕНЕ НА ОТГОВОРНОСТ

Липсва законова уредба относно гражданската отговорност на съдиите, прокурорите и следователите. Българските експерти бяха склонни да се съгласят с това. Въпреки това те настояваха за изясняване значението на понятието “гражданска отговорност”.

Би трябвало да се уреди не само отговорността на държавата за вреди от съдебни грешки, но и последиците и отговорността на държавата в случай, че администрацията не изпълни съдебни решения, постановени срещу нея и в полза на гражданите.

Експертите се съгласиха, че липсва определение за дисциплинарна отговорност. Затова трябва да бъде създадена изчерпателна законова уредба на тази материя: система на нарушенията, система на санкциите, специфична процедура и компетентни органи. По отношение на вида и броя на

PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04

нарушенията и санкциите те трябва да бъдат “*numerus clauses*” (изчерпателно изброени в закона), за да бъде избегната всяка възможност за злоупотреба и да бъде гарантирана сигурността на магистратите (като се направи разграничение например между тежко нарушение и систематично нарушение).

В рамките на Висшия съдебен съвет трябва да бъдат създадени отделна процедурна и институционална структура, за да бъдат разработени процедурни правила за осъществяване на отговорност, чрез създаване на звено за инспекция към ВСС (а не в Министерство на правосъдието), което да събира данни и доказателства, а също и чрез създаване на комисия в рамките на ВСС, която да взема решенията.

ПОДЗАКОНОВА НОРМАТИВНА УРЕДБА (Раздел I, II, VI)

Те предложиха да бъдат преразгледани:

- Глава I, Дял I в частта “Принцип на единството и изключителност на съдебната власт” – по-нататъшното разработване на тези принципи може да се окаже излишно.
- Раздел V, Дял VI, Глава III, “Погасяване на дисциплинарната отговорност” – трябва да бъде взета предвид уредбата в Закона за съдебната власт.

НЕОБХОДИМОСТ ОТ СТРУКТУРНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ПРОМЕНИ ВЪВ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Вътре във Висшия съдебен съвет трябва да бъде създадена институционална структура, за да бъдат разработени процедурите по реализиране на отговорността. Това трябва да се осъществява от постоянна комисия (а не образувана *ad hoc* за всеки отделен случай), като членовете на тази комисия трябва да са от съдебната власт и трябва да имат компетентността да вземат решения.

В рамките на ВСС трябва да бъде създадено звено за инспекция, което да подготви работата на дисциплинарната комисия и да съдейства за реализиране правомощията на Съвета.

Експертите считат, че членовете на ВСС трябва да работят като постоянен орган и да преустановят осъществяването на всички други функции. Може да се окаже нужно да се въведе отново разпоредбата на чл. 16(4) 3 ЗСВ(Закон за съдебната власт), която е обявена за противоконституционна с решение по конституционно дело No. 87/94.

НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОМЕНИ В ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04

В допълнение на предложенията в рамковия документ българските експерти изтъкнаха:

1. Чл. 16(4) З ЗСВ трябва да бъде въведен отново, както е отбелязано по-долу.
2. Чл. 172.3 ЗСВ: министърът на правосъдието не може да има правомощия при налагане на дисциплинарни наказания на всички съдии, прокурори и следователи. Премахването на тази възможност означава гарантиране разделението на властите.
3. Чл. 35 В) ЗСВ трябва да бъде отменен във връзка с функциите на инспектората, защото инспектирането на магистрати (съдии, прокурори и следователи) трябва да бъде дело на Висшия съдебен съвет или специално звено вътре в него, но не и на изпълнителната власт. По същия начин чл. 35 с) ЗСВ трябва да бъде изменен.

PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04

б) Заключение - компонент 3 Критерии и механизми за набирането, назначаването, повишаването и понижаването на магистратите

Хоакин Морено Грау, Франсиско Хименез-Виларехо. София, 28 октомври 2005г.

Всички експерти от България взеха дейно участие в семинара и счетоха, че подходът и стратегията, закрепени в рамковия документ, са напълно подходящи за постигането на необходимата реформа в съдебната система. Те одобриха извършената по рамковия документ работа и пожелаха успешен процес.

Техните предложения обогатиха направените заключения относно рамковия документ. Участието им може да бъде изложено накратко по следния начин:

A/- НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПЛАНИРАНЕ НУЖДИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ.

За да добият пълна представа за структурните нужди в българската съдебна система (включително и Прокуратурата и Следствените служби), експертите обмислиха възможността да получат адекватна информация за действителните нужди, за да бъдат преодолени слабостите на настоящата ситуация и да се подобри уредбата на повишенията в съдебната система и да бъдат осигурени необходимите длъжности.

В момента тази дейност е в правомощията на административния ръководител и зависи от неговото одобрение, както и от местните и териториални нужди, които трябва да бъдат свързани с важната роля на административния ръководител, който има огромни правомощия да повишава магистрати във връзка с критериите за съдебно израстване.

За да бъде премахната съществуващата в момента ситуация и да се намали рискът от назначаване по роднинска и приятелска линия, тъй като документите се обработват на местно ниво, бе предложено създаването на национална система за оценяване на нуждите на съдебната система.

За да бъде постигната тази цел, бе сметено за необходимо създаването на звено в структурата на ВСС, което осъществява оценяването на нуждите в цялата страна.

PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04

За постигането на тази цел е препоръчително тази функция да бъде поверена на Служба за инспекция, която да бъде към ВСС, а не към Министерство на правосъдието.

В допълнение трябва да бъде създадена специална процедура за обработване на цялата информация, за да се установи какви са истинските потребности. Чрез тази процедура Служба за инспекция към ВСС трябва периодично да събира информация от всеки съд. Това положение означава, че в бъдеще административните ръководители няма да имат правомощия по този въпрос, освен свързаните с предоставяне на информация и препоръки на ВСС.

Така процедурата ще предвижда освободените места в съдилищата да бъдат попълвани вътре в съдебната система и всички функции, свързани с програмирането на тези потребности трябва да бъдат разработени от Службата за инспекция към ВСС, за да бъде гарантиран принципът за независимост, прокламиран в чл. 117 на българската Конституция – препоръка, която е също така приложима и към прокуратурата и следствените органи.

Трябва също така да бъдат осъществени промени, така че ВСС да определя и обявява всяка година броя, длъжностите и съдебните органи, за които ще се провежда конкурс за назначаване през следващата година; датата на провеждане на конкурса и датата, на която започва началното обучение в Националния институт на правосъдието. В момента на обявяване на конкурсите длъжностите може все още да са заети, но да се очаква тяхното овакантяване.

Цялата тази информация трябва да бъде публикувана в Държавен вестник, за да бъде гарантиран основният принцип на прозрачност и публичност.

Б/- ПОДБОР И НАЗНАЧАВАНЕ НА МАГИСТРАТИ.

ПОДБОР С КОНКУРС

Настоящата процедура за достъп до съдебната власт трябва да бъде утвърдена като обща или обикновена. След това се прие, че младши магистрати могат да бъдат назначавани само след проведен конкурс, а като предпоставка за назначаването им за магистрати те трябва да преминат през първоначално обучение в НИП (Националния институт на правосъдието), в края на което ще бъдат оценявани от комисия в НИП. Прякото назначаване трябва да бъде премахнато.

Това първоначално обучение трябва да бъде съчетано с практически стаж в съдилищата. След това стажантите трябва да бъдат оценени от кадровия орган на ВСС (Комисия по предложенията и атестирането), за да придобият статута на несменяемост. Също така се предложи този статут да не се поставя в зависимост от навършването на 5

PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04

години стаж на една и съща длъжност, както е предвидено в чл. 30б (1) ЗС, като за младшите магистрати несменяемостта трябва да бъде уредена по друг начин.

Прие се, че това е правно допустимо, защото чл. 129 от българската Конституция се отнася до съдии, прокурори и следователи, а младшите магистрати не са изрично споменати.

ПРЯКО ИЛИ НЕПРЯКО НАЗНАЧАВАНЕ БЕЗ КОНКУРС

Изрази се ясната позиция, че тази система несъмнено трябва да бъде премахната, защото, както показва опитът, при нея съществува ненужен риск от злоупотреби.

Ако политиките решат да запазят тази система, ясно е, че тя трябва да бъде считана за алтернативна и изключителна, допълнителна система за избор, и в този случай трябва да бъде регулирана от специални критерии, като предназначението ѝ бъде само за запълване на свободните длъжности в по-ниските структури на съдебната система и прокуратурата.

Освен това, за да бъде създаден механизъм за контрол на качествата на кандидатите извън съдебната система – като например адвокати – се препоръчва да бъде създадена определена конкурсна процедура или изпит (специфична за тях и различаваща се от първия конкурс), последвани от задължително базисно обучение в НИП, преди кандидатите да бъдат назначени. Също така се изтъкна, че кандидатите извън съдебната система трябва да имат най-малко пет години стаж.

Броят на свободните места, запълвани по системата на директно назначаване, трябва да бъде предварително определен в закона и публикуван в Държавен вестник (максимум 1/5 от всички работни места за съответния съдебен орган), като се осигури задоволителна уредба, чрез която да бъдат избегнати злоупотребите, извършвани в близкото минало.

СТАЖАНТИ В НАЦИОНАЛНИЯ ИНСТИТУТ НА ПРАВОСЪДИЕТО

Вниманието беше насочено към това, че по време на обучението в НИП стажантите ще имат статуса на стажант-магистрати и ще получават заплащане според размера на възнагражденията, определен от ВСС. По време на този период стажантите нямат право да участват в процеса на правораздаване (могат само да изготвят проекти на съдебни актове). Техните права и задължения ще бъдат включени в подзаконовата уредба, свързана с НИП.

ПРАКТИЧЕСКИ СТАЖ В СЪДИЛИЩАТА

По време на този период стажантите ще бъдат приравнени на магистрати с всички произтичащи от това права и задължения, включително и възнагражденията, съответни за младши магистрати,

**PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04**

въпреки че още няма да бъдат назначени като младши магистрати, а в резултат на това няма да им бъде гарантиран и статут на несменяемост.

**В/.- СТАТУТ НА НЕСМЕНЯЕМОСТ, ГАРАНЦИИ ЗА
НЕСМЕНЯЕМОСТ.**

Прие се, че процедурите за придобиване статут на несменяемост, предвидени с измененията на ЗСВ от април 2004 г., представляват положителна промяна към създаването на национален механизъм за атестиране, посредством който всички съдии трябва да бъдат атестирани според еднакви стандартизирани и централно определени от ВСС процедури, за разлика от извършваните в миналото атестации на местно ниво.

Служба за инспекция и за подпомагане работата на Комисията по предложенията и атестирането трябва да бъде създадена към ВСС.

Също беше препоръчано да се прави разлика между статута на младшите магистрати и директно назначените магистрати. Тъй като първата група не е изрично визирана в чл. 129.3 от българската Конституция и чл. 129.1 от ЗСВ, може да се направи заключението, че е необходима уредба, съгласно която те трябва да бъдат избрани с конкурс, показвайки уменията си през времето на обучение, както е предложено в този документ, преди тяхното назначаване с евентуално обучение в НИП в допълнение с две-годишен практически опит в съдилищата.

По този начин предвиденият 5-годишен период би трябвало да е приложим само към директно назначените лица с подходящ правен опит. Само те трябва да навършат пет години стаж на съответната длъжност и да получат положителна атестация от Комисията по предложенията и атестирането към ВСС, като по този начин придобият статут на несменяемост с минималната квалификационна гаранция, че те би трябвало да притежават достатъчно умения, за да упражняват правомощията на магистрати, заздравявайки легитимността на съдебната система.

По отношение на младшите магистрати беше предложено, че те ще могат да придобият статут на несменяемост, след като преминат периода на обучение в съда. В случай на липса или недостатъчност на свободни места, тези магистрати ще чакат до освобождаване на съответния пост. Междувременно те трябва да съдействат при необходимост на ВСС, като не губят назначението.

Във всеки случай, ако тълкуването на чл. 129.3 от българската Конституция, представено по-горе, не е правилно, начинът за хармонизиране на 5-годишния срок преди несменяемостта със стандартите на ЕС за независимост на съдебната власт изисква този срок да премине в практиката.

Г/- СИСТЕМА НА ПОВИШЕНИЯТА В СЪДЕБНАТА ВЛАСТ.

Настоящата система е основана на съставяне на оценка от страна на административния ръководител или на ръководителя на прокуратурата/следствието за структурните потребности на съдилищата, прокуратурата и следствието и отправянето на предложения пред ВСС.

Свободните места не се публикуват в Държавен вестник и това трябва да се промени по отношение на всички звена на съдебната власт, за се удовлетворят критериите на ЕС. Така кандидатите трябва да представят молбите си пред ВСС, а не да бъдат предлагани в зависимост от усмотрението на административните ръководители.

Тогава ВСС може да поиска доклади от Службите за инспекция и от административните ръководители на звеното, към което кандидатът принадлежи. След това ВСС взема окончателно решение във връзка с различните кандидати за една и съща длъжност.

Използваните критерии за атестиране работата на съдия, прокурор или следовател за евентуално повишение не трябва да бъдат ограничени до размера на трудовия стаж, броя и вида на делата, по които е работил, броя на отменените решения, спазването на сроковете по делата, особено като се има предвид манипулирането с разпределението на делата и ограниченията, присъщи на въззивното обжалване, свързани повече със статистиката за управлението на делата, отколкото с целостта на съдебния процес.

Критерият, който трябва да бъде използван при повишаването, както и при получаване статут на несменяемост от директно назначени магистрати, трябва да бъде разширен и да включва качеството на работата на съдията в контекста на процеса на вземане на решения по делата, включително и неговата обективност и неутралитет, чувството на съдията за честност и почтеност, а също така и професионалния му опит.

Д/- АДМИНИСТРАТИВНИ РЪКОВОДИТЕЛИ

Резултатът от това, че има професионални юристи, които не работят активно като съдии, а като председатели или заместник-председатели на съдилища [чл. 125б(1)], може да се изразява в деморализация на съдебната власт, където решаващ фактор за повишението са политическите пристрастия, а не професионалните качества на съдията.

В такъв случай кандидатите за постове председател и заместник-председател на тези съдилища трябва да имат вече придобит статут на несменяемост, ако са директно назначени юристи, а и трябва в настоящия момент да са били съдии за определен срок в съда, за чийто председател или заместник-председател се кандидатира.

Същото трябва да бъде съответно предвидено и за Прокуратурата и Следствието.

PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04

Постът административен ръководител трябва да бъде оповестен и зает след открита конкурсна процедура, в зависимост от обективни критерии, а решението трябва да бъде взето от ВСС.

Също така те се назначават за ограничен период от време и се освобождават по определени, изрично упоменати причини и след състезателна процедура.

По отношение на системата за повишение на прокурорите ВСС трябва да бъде натоварен с правомощията да осигури на Прокуратурата законова процедура с обективни критерии, като така се избегне концентрацията на правомощия у главния прокурор и за прокурорите се създаде механизъм, който не е базиран на едносубектна структура.

Чрез предложената система проблемите, набелязани в рамковия документ, могат да бъдат избегнати, като например рискът при атестирането на магистрати, когато административният ръководител има предпочитания към един точно определен магистрат [чл. 167а (3) ЗСВ] за сметка на останалите.

Така предложената промяна решава изтъкнатия проблем във връзка с чл. 30, ал. 1, т. 11, който позволява на председателите на Районните съдилища да правят предложения за назначаването на съдии в техните съдилища, и ще предотврати негативния ефект от тези нови разпоредби, тъй като не трябва да има окръжен съдебен надзор на процеса на назначаване като последица от националното обявяване на свободните места.

По същия начин предложената промяна засяга посочените проблеми във връзка с чл. 125б, ал. 2, чиято разпоредба позволява на хора извън съдебната власт (адвокати, нотариуси, преподаватели по право, юрисконсулти и др.) да станат председатели на съдилища. Затова тази алинея следва да бъде отменена.

в) Заключение - компонент 4: критерии и механизми за проверка на извършената от магистратите работа

Елмар Шурман, София, 28 октомври 2005 г.

Всички експерти от България взеха дейно участие в семинара и счетоха, че подходът и стратегията, закрепени в рамковия документ, са напълно подходящи за постигането на необходимата реформа в съдебната система. Те одобриха извършената по рамковия документ работа и пожелаха успешен процес.

Техните предложения обогатиха направените заключения по рамковия документ. Участието им може да бъде изложено накратко по следния начин:

1. Бяха приети **общите принципи** и цели.
2. Приветства се идеята за създаване на **подзаконова уредба** по изчерпателен начин.
3. По отношение на **способностите и уменията на магистратите** нямаше никакви възражения във връзка с основните аспекти на документа по Компонент 4. Участниците изразиха съгласие, че гъвкавостта, включително използването на информационни технологии, трябва да бъде отбелязана, както и участието на магистратите в международни форуми и обучения в областта на правното сътрудничество.
4. По отношение на **количественото оценяване** се проведе оживена дискусия по следните теми:
  - 4.1. Повечето от участниците изразиха съгласие, че трябва да бъде създадена ефективна система за отчитане на натовареността. Докато обсъждаха особеностите на посочената система, бяха направени много възражения, свързани със сложността на определен вид дела (напр. за несъстоятелност или наказателните дела). Те се съгласиха, че трябва да бъде приета специална уредба, така че да се отчита сложността на делата, когато се измерва натовареността.
  - 4.2. Беше изразено общото мнение, че трябва да се събират статистически данни за делата, по които работят магистратите, за висящите дела, за новообразуваните дела, обема на доказателствата, броя на страните и заседанията. Повечето от участниците обаче подчертаха, че статистиката трябва да бъде

PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04

индивидуално оценявана, за да се получи ясна картина относно свършената работа.

5. Участниците очертаха трудностите във връзка с получаването на ясна представа относно **работата на магистратите**, заради някои специфични за България обстоятелства, например:
  - 5.1. Честото напускане на магистрати
  - 5.2. Динамични изменения в законодателството
  - 5.3. Смяна на поколенията и липса на опит
  - 5.4. Промени в социалната структура в страната
  - 5.5. Реституция на собствеността
  - 5.6. Нарастване на престъпността, което води до повишаване обема на работата и до претоварване
  - 5.7. Неподходящи хора стават част от съдебната система. Подборът трябва да бъде променен, за да бъде избегнато това за в бъдеще
  - 5.8. Прекалена пропаганда и изкривено медийно отразяване на съдебната власт
- 6.1 Някои от участниците отбелязаха, че **административните ръководители** в съдебната система се влияят от субективни критерии при вземане на решения за повишение. В този смисъл трябва да бъдат променени компетентните органи и процедурата за повишение
- 6.2 Когато административните ръководители изготвят отчети и писмени доклади, те трябва да бъдат мотивирани.
- 6.3 Административните ръководители трябва само да събират, но не и да оценяват статистическите данни. Това трябва да бъде направено от нова Служба за инспекция към ВСС, която да осигурява данни, анализи и информация на комисиите във ВСС.
- 6.4 Трябва също така да бъдат взети предвид и уменията на магистратите за работа в екип
7. Беше проведена и оживена дискусия във връзка със **стандартите за качество**:
  - 7.1. По общо мнение качеството е най-сложният въпрос при атестирането.
  - 7.2. Може да съществуват много причини за отмяна/изменение на решения и в този смисъл критерият не може да бъде използван, защото така понякога би се стигнало до статистически данни, които просто не са валидни. Атестиране, базирано на отменени решения, може сериозно да засегне принципа на независимостта и по тази причина трябва да бъде избегнато.

PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04

- 7.3. По тази причина трябва да бъде направена индивидуална атестация (по всяко отделно дело), базирана на качеството на работата, основанията и сериозността на мотивацията. Що се отнася до прокурорите може да има много причини за постановяването на оправдателни присъди. Данните трябва да бъдат преценявани отделно за всяко лице.
8. Участниците споделиха мнението, че всички компоненти за оценяване трябва да бъдат **базирани на факти**.
- 9.1. Участниците се изказаха в полза на **създаването на звено**, което да отговаря за атестиране работата на магистратите, като предоставя на Комисията към ВСС необходимата информация и мотиви за вземане на решения.
- 9.2. Този нов орган трябва да бъде “Служба за инспекция,” която да бъде част от ВСС като естествен инструмент за осъществяване на неговите правомощия по отношение на съдии, прокурори и следователи.
- 9.3. Членовете на това ново звено трябва да подготвят решенията на Комисията по предложенията и атестирането и Висшия съдебен съвет.
- 9.4. Службата за инспекция също така трябва да гарантира прозрачното и последователно прилагане на стандартите в цялата страна.
10. Новата Служба за инспекция:
- трябва да събира и обработва информацията, изявленията на административните ръководители и статистическите данни
  - трябва да придобие лично впечатление от атестирания магистрат, ако е възможно по време на заседание
  - трябва да посещава някои заседания в съда, председателствани от атестираните съдии или в които участват атестирани прокурори.
  - трябва също така да дава съвети на магистратите и да ги подкрепя на базата на всички събрани факти, като им помагат да разрешат определени проблеми и да попълнят празноти в работата си (като съдия, който дава допълнителна подкрепа,...)
- 11.1. Трябва също така да се провеждат **периодични и извънредни атестации**.
- 11.2. Мненията на участниците по отношение срока на атестирането варираха – от една до пет години.
- 11.3. Срокът за атестиране следва да зависи от опита на магистрата, напр. магистрати в началото на кариерата си трябва да бъдат атестирани по-често.
- 11.4. Атестирането за придобиване статут на несменяемост следва да бъде по-задълбочено.

PHARE TWINNING PROJECT
BG-04-IB-JH-04

12.1. Механизмът на **прякото назначаване** (без конкурс) в рамките на съдебната система трябва да бъде отхвърлен, тъй като той дава широки възможности за злоупотреби. В случай, че се налага да съществува, прякото назначаване трябва да бъде обстойно уредено, а знанията и уменията на кандидатите трябва да получат задълбочено атестирани, като освен това обучението в НИП трябва да бъде задължително преди заемането на съответната длъжност.

12.2. Атестирането трябва също да включва и **психологически** тестове за измерване на личните способности на директно назначените.

12.3. Изпитателният срок за пряко назначените без конкурс магистрати трябва да бъде по-дълъг преди придобиване статут на несменяемост.

13.1. Всички атестирани магистрати трябва да бъдат надлежно уведомени **в писмена форма** за всички констатации, мотиви, основания и заключения на атестацията и да получи копие от атестационния доклад.

13.2. Атестираният магистрат трябва да получи възможност да направи своите възражения писмено, като в крайна сметка е възможно да се стигне до съдебен преглед

14. Беше разисквано предложението за създаването на нови органи за **съвместно вземане на решение**, които да разглеждат, потвърждават или отхвърлят решенията, взети от ВСС, свързани не само с атестирането, но и с повишенията.